

Statsminister Jonas Gahr Støre
Statsministerens kontor
Postboks 8001 Dep
0030 Oslo

Vår ref.:
2023/2815

Deres ref.:

Dato:
24.10.2023

Vedr. spørsmål om bistand fra Lovavdelingen i Justis- og beredskapsdepartementet

Kontroll- og konstitusjonskomiteen viser til at komiteen 27. juli 2023 vedtok å åpne sak vedrørende regjeringsapparatets håndtering av habilitetsregelverk mv. Komiteen viser videre til sin invitasjon til kontrollhøring 7. november 2023. Sentralt for komiteens behandling er flere generelle forvaltningsrettslige problemstillinger om den nærmere fastsettelsen av grensen for habilitet for regjeringsmedlemmer og eventuelle følger av at inhabilitet foreligger.

Komiteen ønsker med dette å be Lovavdelingen i Justis- og beredskapsdepartement om bistand til å belyse de overordnede forvaltningsrettslige problemstillingene saken reiser. Komiteen viser til at Lovavdelingen er et juridisk ekspertorgan for regjeringen og sentralforvaltningen, som regelmessig kommer med tolkningsuttalelser som det er grunn til å feste lit til.

Komiteen ønsker at Lovavdelingen ser på problemstillingene under. Lovavdelingen kan også ta med andre generelle forvaltningsrettslige problemstillinger dersom de mener det er naturlig at komiteen gjøres oppmerksom på disse i forbindelse med saken. Tilbakemeldingen må sees i sammenheng med Lovavdelingens tidligere uttalelser, blant annet i sak JDLOV-2023-3736 av 28. august 2023.

- i) Hvilken rettslig betydning får det for deltakelsen i saksbehandlingen av oppnevningen til utvalg og styrer at en statsråd har en relasjon til en aktuell kandidat som medfører at statsråden er inhabil i saker som vedrører personen? I hvilken grad kan statsråden foreslå navn, og på hvilket tidspunkt i en slik prosess plikter statsråden å tre ut av behandlingen i saken?
- ii) Hvor går grensen for når en statsråd er inhabil som følge av direkte eller indirekte eierinteresser i børsnoterte eller unoterte foretak som er part eller berørt i en sak som er til behandling? Det bes om en redegjørelse for hvilke beløp eller intervaller som antas å være tilstrekkelig for at det foreligger inhabilitet og om terskelen for inhabilitet som følge av eierinteresser har vært konstant eller i utvikling de siste 10 årene.

- iii) Hvilken betydning har endringen av forvaltningsloven § 10 som ble kunngjort 17. juni 2022 (opphevelsen av andre setning) for spørsmål om habilitet for regjeringsmedlemmer og for eventuell rettsvirkning av at det forelå inhabilitet?
- iv) Har faktisk kunnskap om det inhabiliserende forholdet betydning for om det foreligger inhabilitet, og/eller får det betydning for gyldighetsspørsmålet? Hvilken betydning har det for habilitetsvurderingen hvorvidt det er statsråden selv eller ektefellen som har eierinteresser?
- v) Hvilken rettslig betydning får det for deltakelsen i saksbehandlingen dersom statsråden har en nær relasjon til en aktør som driver påvirkningsarbeid?

Problemstillingene over skal også vurderes for statsministerposten. Komiteen ønsker også Lovavdelingens vurdering av om det er særskilte hensyn som gjør seg gjeldende for statsministeren, grunnet vedkommendes formelle rang i regjeringen og vedkommendes praktiske og faktiske rolle som leder av regjeringen. Komiteen ønsker en vurdering av følgende problemstillinger:

- vi) Vil en statsministers tyngde inn i saksbehandlingen i regjeringskonferansen tilsi større aktsomhet i habilitetsvurderinger enn for alminnelige statsråder – og i så fall hvilke?
- vii) Er en statsministers undersøkelsesplikt i habilitetssaker under ellers like forhold viktigere enn for statsråder, gitt statsministerens sentrale posisjon i regjeringen?
- viii) Er det andre forhold av betydning som særskilt gjelder statsministerens habilitet sammenliknet med grunnlaget for vurderingen av statsrådenes habilitet?

Komiteen presiserer at det ikke er ønskelig at Lovavdelingen foretar en konkret vurdering av de aktuelle påståtte habilitetsbruddene, men Lovavdelingen bes redegjøre for de generelle retningslinjene og prinsippene som gjelder for de overnevnte spørsmålene.

Komiteen ber om svar senest innen 3. november 2023.

Med vennlig hilsen
Kontroll- og konstitusjonskomiteen

Peter Frølich
komitéleder